

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

СИМВОЛІЧНА ПОЛІТИКА

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни для аспірантів
спеціальності «Політологія»

Київ 2023

УДК 32.019.51
П26

Укладачі: Є.В.Перегида, докт. політ. наук, професор
Н.А.Гербут, канд. політ. наук, доцент

Рецензент: О.А. Корнієвський, докт. політ. наук, професор

Відповідальний за випуск Перегида Є. В., д.п.н., проф.

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук, протокол №13
від 30 червня 2023 р.

Символічна політика: Методичні рекомендації до вивчення
дисципліни для аспірантів спеціальності «Політологія». Уклад.
Є. В. Перегида, Н. А. Гербут. Київ-Тернопіль : КНУБА – Ф-ОП Шпак В.Б.,
2023. 28 с.

Подано плани практичних занять, методичні рекомендації до кожної
теми практичних занять, тематику та рекомендації щодо написання
індивідуальних завдань, есе, особливості політики щодо академічної
добросовісності, щодо відвідування, питання підсумкового контролю,
список рекомендованої літератури.

Призначено для аспірантів спеціальності «Політологія».

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	3
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Плани семінарів та рекомендації з підготовки до практичних занять.....	6
4. Тематика індивідуальних завдань.....	13
5. Система оцінювання та вимоги.....	16
6. Література.....	22

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Символічна політика» є складовою процесу підготовки фахівців рівня доктор філософії зі спеціальності «Політологія» в Київському національному університеті будівництва і архітектури. Зміст цієї дисципліни формується на міждисциплінарному перетині політології, соціології, архітектури, містобудування. В межах курсу аспіранти отримають знання щодо фундаментальних концепцій та теоретичних підходів до вивчення символічної політики, розглянуть символічні ресурси влади та механізми їх використання з метою легітимації влади. Також дисципліна спрямована на формування знань щодо тісного зв'язку між соціально-політичним розвитком суспільства та архітектурою, процесом містобудування. Предметом навчання включає, з одного боку, механізми віддзеркалення архітектурними об'єктами тенденцій соціально-політичного розвитку, з іншого – механізми впливу самих архітектурних об'єктів на розвиток соціально-політичної сфери суспільства.

«Символічна політика» входить до цієї складової навчального плану підготовки докторів філософії, яка формується за вибором самого аспіранта.

Структура даного видання складається з планів та рекомендацій з підготовки до практичних занять, списку рекомендованої літератури.

Важливе значення при вивченні дисципліни відводиться самостійній роботі аспірантів, зокрема виконанню індивідуального завдання, написанню есе. У цьому виданні наведений орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань. Перелік не є вичерпним. Аспіранти можуть запропонувати власні теми, зокрема, виходячи з інтересів своєї наукової роботи. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, це можна зробити у вигляді реферату. Вимоги до оформлення реферату: - обсяг – від 18 до 24 сторінок рукописного тексту; - реферат включає: план, відповідно до плану зміст, основні висновки та список літератури. Список літератури може складатися за алфавітом, за тематикою, або за порядком згадування літератури в тексті. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, зокрема, у вигляді презентації або форматної роботи. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Пререквізитами є набір знань, вмінь та навичок, отриманих під час курсів: «Філософія науки, техніки та архітектури»; «Іноземна мова»; «Академічна доброчесність та академічне письмо».

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основною метою викладання дисципліни «Символічна політика» є формування наукового світогляду, високої культури, громадянської відповідальності за соціально-політичні наслідки своєї діяльності у сфері будівництва та архітектури.

Основними завданнями курсу «Символічна політика» є з'ясування суті і особливостей символічної політики, її понятійного та термінологічного апарату, соціальних засад її формування, плюралістичності символічних значень, механізмів реалізації символічної політики, зв'язку символічної політики із сферою будівництва та архітектури, символічного навантаження елементів міського будівництва та архітектурних конструкцій.

На основі вивчення дисципліни аспірант набуде таких компетентностей:

інтегральну – Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері політології, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

загальні:

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові:

СК02. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в політичних науках та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з політичних наук та суміжних галузей.

СК04. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК05. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері політичних наук, оцінювати та забезпечувати якість виконаних досліджень.

СК07. Здатність аналізувати та оцінювати сучасний стан, тенденції розвитку політичних наук.

За результатами навчання аспірант зможе:

ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з політичних наук та на межі предметних галузей, а також дослідницькі

навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, та отримання нових знань у сфері політичних наук та/або здійснення інновацій.

ПРН03. Розробляти та реалізовувати наукові та/або прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми політичних наук з врахуванням етичних, соціальних, економічних та правових аспектів.

ПРН05. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з політичних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів та дотриманням норм професійної і академічної етики.

ПРН08. Організовувати і здійснювати освітній процес у галузі політичних наук, формувати його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни у закладах вищої освіти.

ПРН09. Глибоко розуміти загальні принципи та методи соціально-поведінкових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх у власних дослідженнях у сфері політичних наук та у викладацькій практиці.

3. ПЛАНИ СЕМІНАРІВ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СИМВОЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СИМВОЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Практичне заняття 1. Історіографія досліджень символічної політики. (4 год.)

План

1. Філософські дослідження явища символічного.
2. П.Бергер та Т.Лукман про соціальне конструювання реальності.
3. П.Бурдйю про символічний капітал.
4. Теорії символічної політики М.Едельмана, Т.Мейєра, У.Сарцинеллі.
4. Українська наукова думка про символічне та символічну політику.

Контрольні питання та практичні завдання

Хто є автором поняття «соціальне конструювання реальності»? Що розуміють під ним?

Які принципи соціального конструктивізму П.Бурдйю?

Наведіть класифікацію капіталів за П.Бурдйю.

Що таке символічний капітал?

Що У.Сарцинеллі розумів під поняттям символічної політичної участі?

Що Т.Мейєр розумів під поняттями естетичного насилля та соціально-естетичного відчуження?

Охарактеризуйте доробок основних українських дослідників явища символічної політики?

Література (згідно з позицією у загальному списку): 3, 7, 27, 34, 40, 46, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 55, 61.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. КАТЕГОРІАЛЬНО-ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ТА МЕХАНІЗМИ СИМВОЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Практичне заняття 2. Понятійний апарат символічної політики. (4 год.)

План

1. Поняття символу, його інтерпретації.
2. Символічна влада, легітимність. Політична мова.
3. Політична мова, політичні міфи, політичні ритуали.
4. Символічна політика: зміст та сутність.

Контрольні питання та практичні завдання

Дайте визначення поняттю символу в контексті забезпечення соціальної комунікації?

Як Ви розумієте вираз «символ як інструмент соціальної інтеграції»?

Охарактеризуйте властивості символу.

Що Ви розумієте під поняттям символічної влади?

Надайте різні класифікації символів.

В чому полягає сутність символічної політики?

Що є метою символічної політики?

Охарактеризуйте принципи здійснення символічної політики.

Чому політична символізація набуває особливого значення із становленням демократичних політичних режимів?

Що розуміють під поняттями символічної політики «зверху» та «знизу»?

Якою є роль символічної політики під час політичних трансформацій? Наведіть приклади з Помаранчевої революції та Революції Гідності?

Література (згідно з позицією у загальному списку): 1, 6, 11, 12, 17, 25, 26, 30, 31, 33, 36, 40, 47, 48, 53, 54, 55, 57, 80, 82.

Практичне заняття 3. Механізми символічної політики.

(2 год.)

План

1. Символічний зміст політичних ідеологій.
2. Візуалізація як найефективніший механізм символічної політики.
3. Інші механізми (міфологізація, номіналізація, ритуалізація, колоризація, театралізація тощо).

Контрольні питання та практичні завдання

Охарактеризуйте сутність символічної ідеологізації.

Чому візуалізація є найбільше ефективним механізмом символічної політики?

Яким чином політичний міф визначає дії політичної влади?

В чому полягає технологія політичної номіналізації? Продемонструйте приклади, зокрема, з російсько-української війни.

Як моделювання поведінкових орієнтацій дозволяє здійснювати політичну ритуалізацію?

Складіть презентацію на тему одного з найбільш поширених механізмів символічної політики.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 11, 30, 31, 42, 45, 81.

МОДУЛЬ II. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ТА НАПРЯМИ СИМВОЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СУБ'ЄКТИ ТА ІНСТРУМЕНТИ СИМВОЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Практичне заняття 4. Засоби масової комунікації в системі символічної політики.

(2 год.)

План

1. Роль мас-медіа у формуванні символічної політики.
2. Взаємодія медіа та суспільства.

Контрольні питання та практичні завдання

Чому політична роль мас-медіа зростає в періоди індустріального та постіндустріального суспільства?

Як Ви розумієте вислів про роль журналістів як політичних ідеологів?

Що означає поняття інформаційної політики засобу масової комунікації?

Що Ви розумієте під поняттям постправди?

Напишіть есе на тему «Фейки: міфи та реальність».

Література (згідно з позицією у загальному списку): 20, 32, 45, 62, 66, 68, 80.

Практичне заняття 5. Державна та партійна символіка: світовий та український досвід.

(2 год.)

План

1. Елементи державної символіки.
2. Системи державної символіки в країнах світу.
3. Структурні елементи партійної символіки.

4. Символіка основних ідеологічних течій сучасності.
5. Становлення державної та партійної символіки в Україні.

Контрольні питання та практичні завдання

Що означає поняття системи державної символіки?

На що може бути спрямована партійна символіка?

Наведіть характеристику елементів символіки основних політичних ідеологій (консерватизм, лібералізм, соціал-демократія, комунізм, фашизм, фемінізм тощо).

В чому полягає зміст основних сучасних державних символів України?

Есе на тему «Символіка політичної партії» на прикладі однієї з сучасних парламентських партій України.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 13, 60, 66.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПОЛІТИКА ПАМ'ЯТІ

Практичне заняття 6. Політика пам'яті.

(4 год.)

План

1. Поняття історичної пам'яті.
2. Світовий досвід політики пам'яті.
3. Політика пам'яті в Україні.

Контрольні питання та практичні завдання

Що означає поняття колективної пам'яті? Хто ввів його в науковий обіг?

Надайте визначення поняттям історичної пам'яті, національної пам'яті. В чому полягає спільне та відмінності?

Що означає поняття живих місць пам'яті? Хто ввів це поняття в науковий обіг?

Охарактеризуйте досвід політики пам'яті в одній з європейських країн (на вибір) після Другої світової війни.

Охарактеризуйте законодавчі засади політики пам'яті в Україні.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 2, 8, 18, 19, 24, 34, 35, 41, 44, 58, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 83-86.

МОДУЛЬ III. СИМВОЛІЧНА ПОЛІТИКА В АРХІТЕКТУРІ ТА МІСТОБУДУВАННІ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. СИМВОЛІЗМ АРХІТЕКТУРНИХ ОБ'ЄКТІВ

Практичне заняття 7. Символічна цінність архітектури та містобудування.

(2 год.)

План

1. Архітектура як чинник політики.
2. Рівні політичної символізації в архітектурі.

Контрольні питання та практичні завдання

Що означає поняття архітектури як системи образів, символів та кодів?

Як Ви розумієте вираз Г.Зедльмайєра про те, що «архітектура відсилає до іншої реальності, більшої та інакшої розмірності»?

Що означає термін «символічні цінності архітектури»?

Поясніть комунікативну схему «влада – архітектурний текст – соціальний суб'єкт».

Порівняйте поняття значення та призначення об'єкту архітектури.

В чому полягають функції архітектури як інструмента перетворення соціальної реальності?

Наведіть типологію об'єктів (політичної) символізації в архітектурі.

Охарактеризуйте елементи аналізу символіки архітектурних просторів.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 16, 29, 37, 64, 65, 69, 70, 71, 72.

Практичне заняття 8. Міські простори в контексті політичного символізму.

(2 год.)

План

1. Політична урбаністика.
2. Функції сучасних міст.
3. Політичний символізм столичних міст.
4. Новозбудовані столиці.
5. Портові міста.

Контрольні питання та практичні завдання

В чому полягає предмет політичної урбаністики?

В чому полягають функції міста як об'єкта політичної урбаністики?

Охарактеризуйте концепції міста в історії світової соціально-політичної думки.

Якими є цінності містопланування як політичного інструмента?

В чому полягає трансформація символізації європейських столиць? Яким чином нація створює себе через архітектурні форми столиці? Як простір може посилювати/послаблювати владу? Поясніть поділ столиць на «м'які» та «жорсткі».

В чому концепція штучної реальності?

В чому полягає специфіка Манхеттена як символу проти тоталітарного втручання? Що таке концепція нового урбанізму?

В чому суть концепції концентричного міста (Ріо-де-Жанейро)?

В чому полягає символ Бразилія як майбутнього країни?

Джерела потенціалу портових міст (Марсель, Гданьськ тощо).

Література (згідно з позицією у загальному списку): 11, 12, 22, 38, 39, 43, 51, 72.

Практичне заняття 9. Міські площі як центри соціально-політичної комунікації.

(2 год.)

План

1. Фізичний простір площ як арена соціальних взаємодій.
2. Політичний символізм давньоримських форумів.
3. Роль середньовічних та новочасних площ європейських країн у суспільно-політичній історії.
4. Політичний символізм площ сучасних українських міст.

Контрольні питання та практичні завдання

Яким чином образ площі трансформується в соціальну поведінку?

Яким є символічне значення прямокутних, круглих площ, площ неправильної форми тощо?

Що символізують ринкові (ратушні) площі?

Проаналізуйте історичну динаміку Площі Згоди в Парижі.

Якими є сучасні тенденції розвитку громадських просторів у США та країнах Європи?

Зробіть презентацію динаміки центральних площ українських міст (на вибір: Майдан Незалежності, Площа Свободи тощо) та пояснювальну записку до неї.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 69, 70, 71, 72.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. СИМВОЛІЗМ АРХІТЕКТУРНОЇ СУПЕРГРАФІКИ ТА МУРАЛІЗМУ

Практичне заняття 10. Архітектурна суперграфіка та муралізм у політичному розвитку суспільства.

(4 год.)

План

1. Поняття архітектурної суперграфіки та її використання тоталітарними режимами.
2. Явище муралізму: історія виникнення та світовий досвід.
3. Муралізм в Україні після Революції Гідності: тенденції розвитку.

Контрольні питання та практичні завдання

Здійсніть порівняльний аналіз понять архітектурної суперграфіки та муралізму: спільне та відмінне.

Чому для демократичних політичних режимів більш властивим є муралізм, а не архітектурна суперграфіка?

Наведіть типологію суб'єктів муралізму в сучасній Україні.

Якою є роль муралізму в розбудові міжнародних відносин України?

Якими є тенденції взаємодії влади та художників-муралістів?

Презентація 2-3 муралів (на вибір) та пояснювальна записка.

Література (згідно з позицією у загальному списку): 21, 23, 27, 28, 29, 38, 42, 56, 59, 63, 67, 69, 70.

4. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Символи та реальність: проблема співвідношення.
2. Концепція символічного капіталу П. Бурдйю.
3. Символічна політика та демократія: проблеми співвідношення.
4. Політична номіналізація: радянське минуле, українська сучасність.
5. Візуалізація як головний механізм впливу на політичну свідомість в сучасних умовах.
6. Символічні практики сучасних революцій («кольорові» революції).
7. Символічний потенціал Революції Гідності.
8. Архітектура як інструмент перетворення соціальної реальності.
9. «Віденський модерн» та вплив архітектури на суспільство.
10. Архітектор і влада: сценарії взаємодії (на прикладі відомих архітекторів).
11. Архітектура тоталітарних політичних режимів.
12. Знаки-символи представництва в урядових спорудах тоталітарних режимів як засіб ідеологічного впливу.
13. Від класицизму до ампіру: еволюція в контексті суспільно-політичних змін.
14. Функціоналізм в архітектурі: суспільно-політична сутність.
15. Модернізм та хай-тек в архітектурі – інструменти елітарної демократії чи інформаційного тоталітаризму?
16. Архітектура штаб-квартири ООН – маніфест інтернаціонального стилю.
17. Автомонументалізм: суспільно-політична сутність та реалізація в архітектурі.
18. Вплив децентралізації на механізми територіального планування.
19. Місто як символ утопічних політичних вчень.
20. Осьова симетрія в архітектурі як символізація влади та контролю над суспільством (Версаль, Капітолій, Кепітал Хол).
21. Історична вісь (королівська перспектива) як символ багатовікового процесу створення величі столиці Франції.
22. Архітектура портових міст як символ відкритості світу та свободи.
23. Трансформація символічних функцій столиць: від абсолютизму до національних держав.
24. Концепції столиць: містика влади та простору.
25. Містика центральності столичних міст.

26. Новозбудовані столиці – прорив у майбутнє чи елітні заповідники?
27. Гуманітарний розвиток міст як інструмент політичної децентралізації (Марсель, Анкара).
28. Манхеттенська решітка як інструмент структурування міського життя.
29. Вулична скульптура: сучасні тенденції та механізми впливу на суспільну свідомість (в теоретичному контексті та на прикладі окремих міст).
30. Капітолій як символ федеральної влади (символічні елементи – розташування, купол, колони тощо).
31. Політика національної пам'яті в містобудуванні та архітектурі: світовий та український досвід.
32. Індустрія розваг та формування гіперштучної реальності.
33. Нові елементи в представницькій архітектурі як символ відкритості влади (остання чверть ХХ ст.).
34. Білий дім – символ рівності й демократії чи світової влади?
35. Представницька архітектура України: символічне прочитання.
36. Образи (міфічних) тварин в архітектурі як політичні символи.
37. Єгипетські мотиви в патріотичній символіці архітектурних об'єктів, що прославляли Наполеона Бонапарта.
38. Величність монументів як засіб звеличення правителів (на прикладі архітектури Стародавнього Єгипта та Стародавньої Греції).
39. Мавзолей Леніна – вавилонський зікурат на Червоній площі: священний центр радянського суспільства.
40. Храмова архітектура як основний засіб символізації влади у Стародавньому Єгипті.
41. Храмова архітектура як основний засіб символізації влади у Стародавній Греції.
42. Площі прямокутні, квадратні, круглі та неправильної форми: символічне прочитання.
43. Давньоримські форуми: від центру політичного життя громадян до місця культу імператорів (форуми Цезаря, Августа, Траяна).
44. Ринкові (ратушні) площі: символізація самостійності міст, зв'язку політики й торгівлі.
45. Королівські площі в епоху класицизму як символ утвердження абсолютизму.
46. Площа Згоди в Парижі – символ перемоги над абсолютною монархією та примирення станів.
47. Трафальгарська площа – символ національної самосвідомості, політичного та суспільного життя Великобританії.

48. Майдан Незалежності: символічне прочитання.
49. Муралізм як соціально-політичне явище: витоки та сучасні тенденції.
50. Тенденції розвитку муралізму після Революції Гідності.
51. «Мистецтво – наша зброя».
52. Ересунський міст – символ політичної злагожденості та єдності Швеції та Євросоюзу.
53. Майдан Незалежності та Хрещатик : символічне прочитання.
54. Символічне прочитання російсько-української війни.

5. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій аспірантів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Аспірант, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

Аспірант, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

Аспірант, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку, а також виконати есе, якщо його виконання було передбачене планом заняття.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі аспірантів у навчальному процесі, що підлягають **поточному контролю**: виступ на практичних заняттях; доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог). Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується аспірантами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж

семестру, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань аспіранта аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Вимоги до **есе**. Оформлюється з одного з питань семінарського заняття. Викладається особистий погляд аспіранта на проблему. Посилання непотрібні. Обсяг – 2-3 сторінки.

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються аспіранту за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту аспірантом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, аспіранти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цьому виданні, а в електронному вигляді вона

розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь аспіранта у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за місяць до початку залікової сесії. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від студента доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до **журналу обліку роботи**. Позитивна оцінка поточної успішності аспірантів за відсутності пропущених та невідпрацьованих семінарських занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою до підсумкової форми контролю – заліку. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Участь в роботі впродовж семестру – 100.

Форма підсумкового контролю – залік.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- семінарські завдання 30% семестрової оцінки;
- індивідуальна робота 30 % семестрової оцінки;
- модульний: тестовий (заліковий) – 40 % семестрової оцінки.

Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне оцінювання та самостійна робота						Інд. завд.	Сума
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5	ЗМ6		
10	15	15	15	15	10	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	

74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Аспіранту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Аспірант, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку.

Аспірант, який має менше 3 балів по двох змістових модулях, не допускається до складання іспиту. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Аспірант має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Питання підсумкового контролю

Символи та реальність: проблема співвідношення.

Символи та знаки: проблема співвідношення.

Властивості політичних символів та їх реалізація в сучасних умовах.

Типологія символів.

Символічна влада: поняття та роль у політиці.

Дослідження символічного в соціально-політичній філософії.

Теорія символічного інтеракціонізму.

Концепція символічного капіталу П. Бурд'ю.

Маніпуляція як невід'ємний елемент демократичного політичного режиму.

Механізми символічної політики: сутність та реалізація.

Візуалізація як головний механізм впливу на політичну свідомість в сучасних умовах.

Візуалізація та дискурс: проблеми співвідношення.

Ритуалізація як механізм символічної політики.

Театралізація як механізм символічної політики.

Політична номіналізація: радянське минуле, українська сучасність.

Політичні міфи: історичні витoki та сучасне прочитання.

Роль мас-медіа у формуванні та реалізації сучасної політики.

Основні елементи державної символіки.

Державна символіка незалежної України.

Структурні елементи символічної політики партій.

Символіка основних ідеологічних течій сучасності.

Розвиток політичної символіки сучасних політичних партій України.

Архітектура як інструмент перетворення соціальної реальності.

Механізми впливу архітектурних символів на політичну свідомість.

Рівні політичної символізації в архітектурі.

Методи вивчення політичного символізму архітектурних об'єктів.

Архітектор і влада: сценарії взаємодії.

Взаємний вплив форми державного правління та архітектури будівель органів влади.

Політичні режими: відмінності в архітектурі.

Політична урбаністика: предмет, методи.

Від класицизму до ампіру: еволюція в контексті суспільно-політичних змін.

Функціоналізм в архітектурі: суспільно-політична сутність.

Автомонументалізм: суспільно-політична сутність та реалізація в архітектурі.

Вплив децентралізації на механізми територіального планування.

Місто як символ утопічних політичних вчень.

Осьова симетрія в архітектурі як символізація влади та контролю над суспільством.

Трансформація символічних функцій столиць: від абсолютизму до національних держав.

Класифікація європейських столиць за символічним потенціалом.

Концепції столиць: містика влади та простору.

Інструмент структурування міського життя.

Вулична скульптура: сучасні тенденції та механізми впливу на суспільну свідомість.

Представницька архітектура України: символічне прочитання.

Образи (міфічних) тварин в архітектурі як політичні символи.

Обеліск як політичний символ.

Храмова архітектура як засіб символізації влади.

Триумфальна колона – символ національних перемог.

Історичні та сучасні площі : символічне прочитання.

Майдан Незалежності: символічне прочитання.

Муралізм як соціально-політичне явище: витоки та сучасні тенденції.

Архітектор і художник: проблема соціального замовлення та творчої свободи.

Історична пам'ять як явище символічної політики.

Політика пам'яті: світовий досвід.

Розвиток політики історичної пам'яті в роки незалежності України та після Революції Гідності.

Політика національної пам'яті в містобудуванні та архітектурі: світовий та український досвід.

6. ЛІТЕРАТУРА

Методичне забезпечення

Головатий М.Ф. Політична психологія. К.: МАУП, 2006. 400 с.

Трошкіна О. А. Семантика архітектури : навч. посіб. К. : НАУ, 2008. 96 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/90251/mod_resource/content/1/Troshkina_Semantika_arhitektury.pdf (дата звернення: 01.06.2023).

Національна та історична пам'ять: словник ключових термінів / кер. авт. кол. А. М. Киридон. К., 2013.

Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій «Символічна політика в архітектурі». Затверджено кафедрою політичних наук і права, 2023. URL: https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/254455/mod_resource/content/1/konsp_ekt_23.pdf (дата звернення: 30.06.2023).

Гербут Н.А. Символічна політика в архітектурі: контрольна робота. К.: КНУБА, 2023. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2660> (дата звернення: 01.05.2023).

Література для підготовки до практичних занять та індивідуальних завдань

1. Акайомова А. Невербальні знаки в політичній семіотиці. *Політичний менеджмент*. 2010. № 5. С. 31–37.

2. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті. Пер. з нім. К. Дмитренко, Л. Доронічева, О. Юдін. К.: Ніка-Центр, 2012. 440 с

3. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2004. 230 с

4. Bourdieu P., Passeron J.-C. La reproduction: elements pour une theorie du systeme d'enseignement. Les Editions de Minuit, 2007.

5. Бутиріна М. Символ як інструмент прикладних соціально-комунікаційних технологій. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. Серія «Филология. Социальные коммуникации». 2011. Т. 24 (63). 396–401.

6. Бушанський В. Блиск та злиденність символічної політики. *Віче*. 2008. № 23. URL : <http://www.viche.info/journal/1244/> (дата звернення: 01.05.2023).

7. Волянюк О. Суспільна пам'ять і політика: Мистецтво можливого. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. 172 с.

8. Глеба В. Просторово-адміністративна організація міста Києва та архетипи територій. *Публічне управління: теорія та практика* : зб. наук.

праць / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр., Асоц. д-рів наук з держ. упр. Харків : ДокНаукДержУпр, 2010. Вип. 3-4. С. 26–32.

9. Грицак Я. Конструювання національного міста: випадок Львова. *Дух і Літера*. 2007. №17-18. С. 157-181.

10. Дебенко І. Символізація політики та інституційна трансформація суспільства. URL: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2012/Politologia/3_109499.doc.htm (дата звернення: 01.05.2019).

11. Денисюк С.Г. Символ як форма політичної комунікації. URL: [http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8909/Символ як форма політичної комунікації.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8909/Символ%20як%20форма%20політичної%20комунікації.pdf?sequence=1&isAllowed=y) (дата звернення: 01.05.2019).

12. Державна символіка України. Навч. посібник. К.: КНУБА; «Довіра», 2004. 156 с.

13. Донченко О., Романенко Ю. Архетипи соціального життя і політика (Глибинні регулятиви психологічного повсякдення). К.: Либідь, 2001. 334 с.

14. Дубас О. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології як фактор трансформації ціннісних орієнтацій суспільства. *Політологічний вісник*: зб. наук. праць. К.: ІНТАС, 2008. Вип. 43. С. 256–265.

15. Івашко Ю.В. Основи стилеутворення модерну в архітектурі України (кінець ХІХ – початок ХХ століття). Автореф ...д-ра архітектури. К., 2013.

16. Канетті Е. Маса і влада. Пер. з нім. О.Логвиненко. К.: Альтернативи, 2001. 415 с.

17. Киридон А. *Ландшафт пам'яті: концептуалізація поняття. Національна та історична пам'ять*. 2013. Вип. 6. С. 77-86.

18. Коннертон П. Як суспільства пам'ятають. Пер. з англ. С.Шліпченко. К.: Ніка-Центр, 2004. 184 с.

19. Кулик В. Дискурс українських медій: ідентичності, ідеології, владні стосунки. «Критика», Київ, 2010. 656 с.

20. Ланюк Є. Ю. Історичні типи діалогічності політики і мистецтва: вплив на формування людських свобод [Текст] : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 / Ланюк Євген Юрійович ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2015. – 221с.

21. Місто й оновлення. Урбаністичні студії. Редкол.: С. Шліпченко, В. Тимінський, А. Макаренко, Л. Малес, І. Тищенко. К. : ФОРМ Москаленко О.М., 2013. 360 с. (Представництво Фонду ім. Гайнріха Бьоля в Україні).

22. Муралізм по-петриківськи. URL :
<http://petrykivkaraint.livejournal.com/29941.html> (дата звернення:
 01.05.2023).

23. Нагорна Л.П. Історична культура: концепт, інформаційний ресурс, рефлексивний потенціал. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2014. 382 с. URL: <http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/historical-culture.pdf> (дата звернення: 01.15.2023).

24. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика (діапазон можливостей політичної лінгвістики). К. : ІПіЕНД, 2005. 315 с. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/political_language_site.pdf (дата звернення: 01.05.2023).

25. Павлишин О. Знак політичний. *Новітня політична лексика (неологізми, okazionalizmi та інші новотвори)*. За заг. ред. Н.М. Хоми. Л. : Новий світ-2000, 2015.

26. Перегуда Є. В., Івашко О. Д. Візуалізація як механізм символічної політики (кейс муралізму у пост революційній Україні). *Держава і право* : Зб. наук. пр. Серія Політичні науки. Вип. 71. К. : Вид-во «Юридична думка», 2016. С. 3–14.

27. Перегуда Є., Івашко О. Стріт-арт як чинник культурного розвитку та елемент символічної політики у постреволюційній Україні. *Stosunki międzykulturowe*. Zielona góra, 2016. Tom 1. S. 155-174.

28. Польщикова Н.В., Сафонов Е.В. Архитектура тоталитаризма в европейских странах (1933–1945 гг.). *Проблемы теории и истории архитектуры Украины*. 2013. Вип. 13. С. 147-159. URL : http://nbuv.gov.ua/jpdf/prtiau_2013_13_28.pdf (дата звернення: 01.05.2023).

29. Полянська В. Символічна політика: сутність, структура, умови реалізації. *Політичний менеджмент*. 2004. № 3. URL : <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=1 &n=26&c=360> (дата звернення: 01.05.2023).

30. Полянська В.Ю. Символічна політика як система політичних технологій : автореф. дис ... канд. політ. наук : 23.00.02. Дніпропетровськ : Б.в., 2004.

31. Почепцов Г.Г. Контроль над розумом. К.: Видавничий дім «Києво–Могилянська академія», 2012. 350 с.

32. Прокопчук Ю.С. Символічна влада та символічна політика як конститутивні засади конструювання політичного поля. Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки. 2013. №2. С. 5-12. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=cuc_2013_2_3 (дата звернення: 01.05.2023).

33. Розумний О.М. Політика пам'яті як складова політики національної безпеки України. Автореф. дис. ... канд. політ. наук. 21.01.01 – основи національної безпеки держави (політичні науки). Національний інститут стратегічних досліджень. К., 2017. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2660#section-2> (дата звернення: 01.05.2023).

34. Славина О.В. Символізація політичної реальності : трансформація концептуального дискурсу. Дис... канд. політ. наук ; 23.00.01 – теорія та історія політичної науки; Дніпропетровський нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпропетровськ, 2015. 237 с.

35. Хома Н. М. Архітектурний символізм: політика, виражена у камені. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. Вип. 18. С. 92-97.

36. Цуканова Г. Сучасне вуличне графіті як форма соціальної реклами. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*. 2013. № 1. URL: <http://social-science.com.ua/article/1010> (дата звернення: 01.05.2023)..

37. Черкес Б. С. Національна ідентичність в архітектурі громадських центрів столичних міст в умовах ідеологічної детермінації. Автореф. ...д-ра архітектури. К., 2006.

38. Шайгородський Ю.Ж. Політика: взаємодія реальності і міфу: монографія. К.: Знання України, 2009. 400 с.

39. Шаповал Ю., Нагорна Л., Бойко О. та ін. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід. За заг. ред. Ю.Шаповала. Київ: ІПЕНД, 2013. 600 с. URL: http://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/culture_of_historical_memory_163.pdf (дата звернення: 01.15.2023).

40. Шиманова Л. А. Идеологический имидж феномена цвета в культуре. *Мир науки, культуры, образования*. 2015. № 1. С. 372–374.

41. Шубович С. О. Міфопоетична культура в естетиці міста (наукові основи – мистецтво – архітектура): Навч. посібник. Харків : ХНАМГ, 2008. 120 с.

42. Яблонський В.М., Лозовий В.С., Валевський О.Л., Здіорук С.І. та ін. Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України: аналіт. Доповідь. За заг. ред. В.М. Яблонського. Київ: НІСД, 2019. 144 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/dopovid_polityka_druk_03.pdf (дата звернення: 01.15.2023).

43. Ярошенко В. М., Присяжненко І. О. Символічна політика та символи в інформаційно-комунікативному просторі: аспекти впливу. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили*. Серія: Політологія. 2014. Т. 248, Вип. 236. С.28-33. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2014_248_236_6 (дата звернення: 01.05.2023).

44. Berger P. L., Luckmann T. *The Social Construction of Reality. A Treatise on sociology of Knowledge*, Anchor, 1967.

45. Bjola C. The impact of «symbolic politics» on foreign policy during the democratization process. URL: www.ksg.harvard.edu/kokkalis/GSW2/Bjola.PDF (дата звернення: 01.05.2023).

46. Blumer H. *Symbolic Interactionism; Perspective and Method*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1969.

47. Bourdieu P. Sur le pouvoir symbolique. *Annales. Economic. Societe. Civilisations*. 1977. № 3. P. 405-411.

48. Cassirer E. *The Myth of the State*. New Haven, 1946.

49. *Cities full of Symbols : A Theory of Urban Space and Culture*. Ed. by Peter J. M. Nas. Leiden University Press. 300 p. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/90253/mod_resource/content/1/Cities_full_of_Symbols.pdf (дата звернення: 01.05.2023).

50. Cohen A. *Political Anthropology: the Analysis of the Symbolism of Power Relations*. Man, New Series. 1969 .Vol. 4, No. 2, P. 215-235.

51. Edelman M. *The Symbolic Uses of Politics*. Urbana, Univ. of Illinois press, 1964. 201 p.

52. Edelman M. *Politics as symbolic action. Mass arousal and quiescence*. Chicago, Markham publishing company, 1971. 188 p.

53. Eisenstadt S. N. *Symbolic Structures and Social Dynamics. With Special Reference to Studies of Modernization. Structural Sociology*. New York: Columbia University Press, 1982. P. 149–179.

54. Gastman R., Neelon C., Smyrski A. *Street World : Urban Art and Culture from Five Continents*. Harry N. Abrams, 2007. 384 p.

55. Gill G. *Symbolism and regime change: Russia*. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. VIII+246 p.

56. Halbwachs M. *On collective memory*. Ed., transl. by L.A. Coser. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1992. 235p.

57. Hundertmark C. *The art of rebellion: world of streetart*. Gingko Press, 2003. 143 p.

58. Mannheim K. *Ideology and utopia : an introduction to the sociology of knowledge*. New York: Harcourt, Brace a. Co, 1936. 354 pp.

59. Meyer T. *Die Transformation des Politischen*. Frankfurt/Main, 1992.

60. Moles A. *Information Theory and Esthetic Perception* . Urbana : University of Illinois Press, 1968.

61. Peiter S., Werner G. *Guerilla art*. Laurence King Pub., 2009. 112 p.

62. Pipan T. Building a sense of a nation. URL: http://www.urban.si/wp-content/uploads/2013/05/building_web.pdf (дата звернення: 01.05.2023).
63. Power and Architecture: The Construction of Capitals and the Politics of Space. Ed. by Michael Minkenberg. New-York : Berghahn, 2014. 320 p.
64. Pye L. Political communication. *The Blackwell Encyclopedia Political Institutions*. Oxford; New York, 1987.
65. Rosenberg H. The American Action Painters. *Reading Abstract Expressionism. Context and Critique*. Ed. by G. Landau Ellen. Yale : University Press, 2005.
66. Sinne K. Communication: Mass Political Behavior. *Political Communication Issues and Strategies for Research*. Vol.4. Ed.: S.H. Chaffee. Beverly Hills, Calif.: Sage Publications, 1975. 319 p.
67. Перегуда Є. В., Гербут Н. А. Про формування та трансформацію культурних кодів об'єктів архітектури. Історико-культурна спадщина : збереження, доступ, використання : збірник наукових праць / відп. ред. Тюрменко І. Тернопіль : «Бескиди», 2017. 235 с. С. 166-169.
68. Перегуда Є. В., Гербут Н.А. Про вдосконалення архітектурної освіти в контексті ролі архітектури як чинника соціальних відносин. *Сучасна архітектурна освіта : Еволюція архітектури як інформаційна трансформація* : Матеріали ІХ Всеукраїнської наукової конференції 23 листопада 2017 р. Київ : КНУБА, 2018. С. 51–53.
69. Перегуда Є. В., Гербут Н. А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Політологія*. Редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків : Право, 2019. № 2 (41). С.20-37. DOI 10.21564/2075-7190.41.168203.
70. Гербут Н., Перегуда Є. Архітектура як засіб візуалізації іміджу політичних акторів. В кн.: Імідж і репутація: теорія і практика: Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20 берез. 2019 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2019. С. 69-75.
71. Проблема історичної пам'яті у всесвітньо-історичному дискурсі (1945–2015 рр.): монографія; Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії Національної академії наук України», 2021. – 312 с.
72. Бабка В. Л. Політика пам'яті в перші роки незалежності України. Гілея. Науковий вісник. К., 2016. Вип. 110. С. 360–364.
73. Ассман А. Простори спогаду. Форми та трансформації культурної пам'яті. Пер. з нім. К.Дмитренко, Л.Доронічева, О.Юдін. К. : Ніка-Центр, 2012.

74. Гриценко О. Президенти і пам'ять. Політика пам'яті Президентів України (1994-2014): підгрунття, послання, реалізація, результати. К.: К.І.С., 2017.

75. Касьянов Г. Історична політика 1990-х – початку XXI ст.: Україна та пострадянський простір URL: <http://uamoderna.com/images/archiv/21/UM-21-Kasianov.pdf>.

76. Касьянов Г. Історична політика і меморіальні закони в Україні (початок XXI ст.). Агора. Вип. 17. С. 64-74. <http://kennankyiv.org/wp-content/uploads/2016/12/Kasianov.pdf>

77. Волянчук О. Я. Суспільна пам'ять і політика: Мистецтво можливого. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2013. 172 с.

78. Іщенко І., Дяченко Д.В. Символічна політика як інструмент стабілізації/дестабілізації політичного простору в умовах глобалізації. *Epistemological studies in Philosophy, Social and Political Sciences*. 2019. №2. С. 83-92. URL: <http://surl.li/dtdlek> (дата звернення: 01.05.2023).

79. Гольденштейн К. Політичний ритуал як соціокультурна основа символічної політики. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2023. Випуск 48, с. 227-233. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2023.48.28>.

80. Ростецька С.І. Роль символічної політики у формуванні локальної ідентичності. *Політикус*. 2017. Вип. 3. С. 119-123.

81. Політика суспільних реформ: стратегія, механізми, ресурси. Збірник наукових праць. За ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди. ІПіЕНД НАН України, 2018. 478 с.

82. Політичне поле України у ситуації суспільної кризи: влада, опозиція, політичні партії, громадські організації / за ред. О.М. Майбороди. Київ: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 264 с.

83. Демократизація політичних інститутів і суспільний розвиток в Україні : збірник наукових праць / за ред. О. О. Рафальського. О. М. Майбороди. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 432 с.

84. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми : монографія. Вид. 2-ге, доп. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 704 с.

Навчальне видання

СИМВОЛІЧНА ПОЛІТИКА

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни для аспірантів
спеціальності «Політологія»

Укладачі:

ГЕРБУТ Надія Анатоліївна
ПЕРЕГУДА Євген Вікторович

Підписано до друку 29.10.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 73-405
Умов.-друк. арк. 1,1. Обл.-вид. арк. 1,3.
Тираж 10 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.

Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.*